

AVOIN PERHETOIMINTA

Nykytila:

Avoin perhetoiminta on lapsiperheiden kohtaamispaikka, jossa perheet voivat viettää aikaa muiden lapsiperheiden seurassa. Asiakkailla on mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti lapsen hoitoon, kehitykseen, kasvatukseen tai perhetilanteeseen liittyvistä asioista.

Lapset ja aikuiset voivat tavata toisiaan vapaan yhdessäolon tai ohjatun toiminnan merkeissä. Vanhemmat voivat vaikuttaa toiminnan sisältöön ja osallistua suunnitteluun ohjaajan kanssa. Lapset osallistuvat toimintaan vanhempansa, isovanhempansa, hoitajansa tai muun aikuisen seurassa.

Osana kaupungin talouden tasapainottamista, johon liittyy kiinteistökannan vähentäminen, avoin perhetoiminta luopui vuoden 2024 lopussa nykyisistä tiloistaan, jotka sijoituivat entisen Puistokujan päiväkodin rakennukseen. Avoin perhetoiminta siirtyi vuoden 2025 alusta nuorisotalon tiloihin.

Yksikön vuotta 2024 koskeva budjetti oli 133 767 €, josta henkilöstömenojen osuus on 81 988 €. Yksikössä työskenteli kaksi henkilöä: varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen sosionomi. Vuodelle 2025 toiminta siirtyi säästösyistä nuorisotaloon, ja henkilöstömenoja vähennettiin yhden vakanssin lakkautuksen myötä.

Vuonna 2024 yksittäisiä käyntejä avoimessa perhetoiminnassa oli yhteensä 3023, keskimäärin 30 / toimintapäivä. Vuoden 2025 tammikuussa käyntejä on ollut 404, keskimäärin 37 / toimintapäivä. Kävijöistä noin 232 asui Kauniaisissa.

Mahdolliset muut järjestämistavat:

A. Toiminnan jättäminen muille toimijoille

Vastaavaa toimintaa järjestävät mm. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue LUVN, seurakunnat sekä Mannerheimin lastensuojeluliitto MLL. Toiminta ei ole lakisääteistä, eikä perheillä ole siihen subjektiivista oikeutta.

Lähimmät muiden toimijoiden järjestämispaikat ovat Espoon keskuksen perhekeskus, Niittykummun perhekeskus. Myös Leppävaarassa on perhekeskuksen palveluja, kuten kasvatus- ja perheneuvontaa.

Avoimen perhetoiminnan lakkauttaminen kaupungin omana toimintana tuo mukanaan riskin, jossa Kauniaisten alueella ei ole avointa toimintaa pikkulapsiperheille. Toiminnan lakkauttaminen toisi mukanaan säästöjä henkilöstö- ja toimintamenojen osalta, sekä vapauttaisi nuorisotalolta tiloja muuhun toimintaan.

B. Avoimen perhetoiminnan yksityistäminen

Avoimen perhetoiminnan yksityistäminen voisi tapahtua avoimen tarjouspyynnön kautta, jossa tilaan haettaisiin toimijaa. Riskinä on, se, että halukasta toimijaa ei löytyisi. Toiminnan yksityistämisen kustannusvaikutuksia on vaikea arvioida, mutta toiminnan nykyistä merkittävästi kustannustehokkaampi järjestäminen ei todennäköisesti ole mahdollista ilman toiminnan supistamista.

C. Avoimen perhetoiminnan uudelleenjärjestely kaupungin organisaation sisällä

Vuoden 2025 alusta sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalle perustettu hyvinvointityön tulosalue olisi luonteva organisatorinen sijainti avoimelle perhetoiminnalle, koska avoimen perhetoiminnan luonteeseen kuuluu pikkulapsiperheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Vuoden 2025 aikana rekrytoitavan palvelukoordinaattorin (kotoutumis- ja asumisneuvojan) kanssa tehtävä tiivis yhteistyö muodostuisi keskeiseksi ja helpottaisi perheiden yksilöllisesti tarvitseman avun ja palvelun saavuttamista.

D. Avoin perhetoiminta jatkaa nykyisellään

Avoin perhetoiminta jatkaa nykyisellään varhaiskasvatuspalveluissa nuorisotalon tiloissa. Myös henkilöstömitoitus jää nykyiselle tasolle: yksi varhaiskasvatuksen sosionomi vastaa toiminnasta.

RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITO

Nykytila:

Satuvuoren ryhmäperhepäiväkoti sijaitsee Kielikylypy Grani Språkbud- varhaiskasvatusyksikön kanssa samassa pihapiirissä, viereisen varhaiskasvatusyksikön (Kasabergets daghem) alakerrassa, osoitteessa Stenbergintie 28. Kyseessä on pieni, kahden perhepäivähoitajan ja 8 lapsen muodostama yksikkö. Henkilöstön koulutus rakenne ei mahdollista varhaiskasvatuslain mukaisten pedagogisten asiakirjojen laatimista.

Pedagogisessa mielessä lähtökohtaisesti kouluttamattoman henkilöstön toteuttama toiminta poikkeaa voimakkaasti päiväkodeissa annettavaa pedagogisesti suunnitelmallisesta, lapsilähtöisestä ja korkealaatuisesta toiminnasta. Asiakirjat on laadittu joko varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai Kielikylypy Granin varhaiskasvatuksen opettajan toimesta, mikä ei ole tarkoituksenmukaista pedagogisessa mielessä eikä henkilöresurssien käytön kannalta. Silloin yksikköön sijoittuvat lapset ovat eriarvoisessa asemassa kaikkiin muihin kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakkaisiin nähden. Sama koskee esim. päivystysaikoja vuodenvaihteessa ja kesällä. Pienen, haavoittuvan yksikön henkilöstö ei pääsääntöisesti osallistu päivystykseen, mikä asettaa yksikön lapset eriarvoiseen asemaan muihin nähden, sillä he eivät saa tuttua henkilöstöä mukaansa päivystykseen.

Kahden kasvattajan yksikön aukioloajat eivät vastaa nykyvanhempien päivähoiton tarpeisiin. (8-16.39), vaan käytännössä viereisistä yksiköistä tarvitaan ryhmäperhepäiväkotiin apua päivittäin, niin varhain aamulla, myöhään iltapäivällä kuin keskellä päivää. Kustannukset tästä avusta lankeavat avun tarjoavalle yksikölle. Toiminta kahden kasvattajan yksikössä on haavoittuvaa, ja kuormittaa sitä johtavaa tahoja esim. henkilöstön poissaoloihin ja niistä aiheutuvien sijaistarpeisiin vastaamiseen suhteettoman paljon suhteessa yksikön kokoon ja kapasiteettiin. Perhepäivähoitajan matalahko palkka vaikeuttaa sijaisten rekrytointia.

Perhepäivähoidon henkilöstön tehtäväkuvaan kuuluu lasten hoidon lisäksi siivousta ja ruokahuoltoa. Siten tehtäväkuva eroaa päiväkotien kasvatusvastuullisen henkilöstön tehtävistä, mikä aiheuttaa perhepäivähoidon henkilöstössä tyytymättömyyttä. Päiväkotien vuoden 2025 alusta henkilöstön vähentäminen (1 päiväkotiapulainen / varhaiskasvatusyksikkö) ei mahdollista päiväkotiapulaisresurssin kohdentamista perhepäiväkotiin.

Ryhmäperhepäiväkodin toiminta kuormittaa siitä vastaavaa johtajaa suhteettoman paljon suhteessa varhaiskasvatuspaikkojen määrään. Yllä mainittujen tekijöiden lisäksi näihin kuuluu yksikkökohtainen budjetointi, budjetin seuranta, toimintasuunnitelmien ja arviointien laadinta jne. Toiminta ei ole kestävällä pohjalla tulevaisuuden tarpeita ajatellen.

Yksikön vuotta 2024 koskeva budjetti oli 99 580 €, josta henkilöstömenojen osuus oli 94 430 €. Tämän lisäksi välillisiä kustannuksia aiheutuu viereisen yksikön henkilöstön työpanoksesta sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan varsinaisen tehtäväkuvan ulkopuolella tekemästä työpanoksesta Satuvuoren ryhmäperhepäiväkodissa. Ryhmäperhepäiväkodin henkilöstöön kuuluu kaksi työntekijää: molempien tehtävänimike on perhepäivähoitaja, vaikka toisella on lastenhoitajan kelpoisuus.

Mahdolliset muut järjestämistavat:

A. Yksikön toiminnan lakkauttaminen

Vuoden 2025 kesällä kaikki yksikön lapset ovat saavuttaneet kolmen vuoden iän, jolloin he joka tapauksessa siirtyvät ryhmäperhepäiväkodista toiseen yksikköön. Kesällä 2025 tapahtuvat muutokset eivät siten kuormittaisi lapsia ja perheitä käytännössä lainkaan.

Henkilöstöstä toisella on lähihoitajan koulutus, ja hän voisi siirtyä lastenhoitajan tehtävään tavalliseen päiväkotiryhmään. Kouluttamaton työntekijä voisi muutaman vuoden sisällä tapahtuvaan eläköitymiseensä saakka työskennellä joko ei-kelpoisena lastenhoitajana tavallisessa päiväkotiryhmässä, tai esim. avustajana.

Kaikki kunnalliset varhaiskasvatusyksiköt olisivat jatkossa joko esiopetusyksiköitä tai päiväkoteja, mikä toisaalta tasoittaisi varhaiskasvatuksen laatua, toisaalta kaventaisi palveluvaihtoehtoja.

Yksikön tällä hetkellä käyttämä tila vapautuisi esimerkiksi vuorohoidon (kts alla) tai muun varhaiskasvatuksen käyttöön kysynnän ja tarpeen mukaan. Kustannusvaikutuksia tulisi sekä suorasti että epäsuorasti toiminnan tehostuessa sekä keskittyessä.

B. Yksikön toiminta jatkuu, mutta erillään Kielikylpy Granista.

Tässä vaihtoehdossa yksikön palvelutarjonta avautuisi kaikille kauniaislaisille, suomenkielistä varhaiskasvatusta haluaville lapsille, eikä ainoastaan Kielikylpy Graniin ensimmäisenä hakeneille. Yksikön johtajuus ei olisi kytkeytynyt Kielikylpy Grani Språkbud -yksikön johtajuuteen, vaan sitä voisi johtaa minkä yksikön johtaja tahansa (esim. kaupungin kulloinkin pienimmän). Tämä vähentäisi Kielikylpy Granin henkilöstölle kohdentuneita työtehtäviä, mutta toisaalta työtehtävät siirtyisivät toisen yksikön henkilöstölle. Näihin kuuluvat esim. pedagogisten asiakirjojen sekä yksikkökohtaisten asiakirjojen ja arvioiden laatiminen. Käytännössä mikään nykytilaa koskevistä haasteista ei ratkeaisi, vaan siirtyisi muualle.

Ratkaisulla ei ole merkittäviä kustannusvaikutuksia.

- C. Ryhmäperhepäiväkodin toiminnan päättäminen, perhepäivähoitajien työskentelyn siirtäminen hoitajien koteihin.

Kodeissaan työskentelevien perhepäivähoitajien malli on ollut käytössä 1990 -luvulla, ja siitä luovuttiin sekä työntekijöiden että asiakkaiden tyytymättömyyden vuoksi. Tässä yhteydessä perustettiin kolme ryhmäperhepäiväkotia, joista kaksi on sittemmin lakkautettu henkilöstön siirryttyä eläkkeelle tai muuten jättäessään tehtävänsä. Muutos ei ratkaisisi nykyiseen toimintaan kohdentuvia haasteita.

- D. Ryhmäperhepäivähoidon yksityistäminen

Ryhmäperhepäivähoidon yksityistäminen voisi tapahtua avoimen tarjouspyynnön kautta, jossa tilaan haettaisiin toimijaa. Riskinä on, se, että halukasta toimijaa ei löytyisi. Toiminnan yksityistämisen kustannusvaikutuksia on vaikea arvioida, mutta toiminnan nykyistä merkittävästi kustannustehokkaampi järjestäminen ei todennäköisesti ole mahdollista ilman toiminnan supistamista.

VUOROHOIDO

Nykytila:

Vuonna 2024 vuorohoidon käyttö oli hyvin vähäistä (1 lapsi noin kerran kuukaudessa). Vuoden 2025 alusta tarve näyttäisi olevan säännöllisempi. Vaikka vuorohoidossa tällä hetkellä työskentelee vain kaksi henkilöä, sen kustannukset ovat suhteettoman kalliit suhteessa lapsimäärään.

Vuorohoidon järjestäminen on lakisääteistä, ja perheillä on siihen subjektiivinen oikeus tiettyjen edellytysten täytyessä. Kunnan kannalta tarve voi vaihdella voimakkaasti, mikä haastaa toiminnan järjestämistä. Tarpeen ollessa tavanomaista vähäisempi, vuorohoidon tarpeisiin varatusta henkilöstöstä tulee ”ylimääräisiä resursseja” sijoittumisyksikössään, mikä on epätasapuolista muiden varhaiskasvatusyksiköiden kannalta.

Nykytilanteessa suurin huoli kohdistuu lapsen etuun sekä toiminnan haavoittuvuuteen. Lapsi viettää esim. iltoja ja viikonloppuja yksin aikuisen kanssa, ja jää paitsi vertaisryhmästä vuorohoitoa käyttäessään. Kun yksikössä epätyypillisinä aikoina työskentelee normaalisti vain yksi työntekijä, toiminnan haavoittuvuus ja turvallisuus esim. tapaturman sattuessa ovat varteenotettavia riskejä.

Vuorohoidon budjetti vuodelle 2024 oli ilman sisäisiä kuluja 182 290 €, joista henkilöstömenojen osuus on 175 320 €. Vuorohoidon henkilöstöön kuului syksyllä 2024 kaksi lastenhoitajaa tavallista väliaikaisesti vähäisemmän tarpeen takia, joten kaikki toimintaan budjetoidut varat eivät toteutuneet vuonna 2024.

Mahdolliset muut järjestämistavat:

- A. Yhteistyö Espoon kanssa

Toimintaa olisi hyvä järjestää isompina kokonaisuuksina, ja luonteva yhteistyökumppani olisi Espoon kaupunki. Vuorohoidon tarve voi kuitenkin vaihdella voimakkaasti, mikä tekee tarpeesta vaikeasti ennakoitavan. Tämä haastaa yhteistyötä ja sopimuksia, ja vaatii erillisiä laajempia neuvotteluja ja

kustannuslaskelmia yhdessä Espoon kaupungin kanssa. Kustannukset ja käytännöt vaihtelevat voimakkaasti tarpeen mukaan, ja niitä on siksi erittäin vaikea ennakoida.

Aiemmin Espoon kaupungin kanssa käydyissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että Espoo ei ole kiinnostunut tuottamaan vuorohoitoa Kauniaisten tarpeisiin. Syynä on juuri toiminnan vaikea ennakoitavuus, sekä Espoon omien asiakkaiden että Kauniaisten tarpeiden suhteen. Uutena ratkaisuehdotuksena voitaisiin tuoda malli, jossa vuorohoitoa tarvitsevan lapsen päiväaikainen varhaiskasvatus tapahtuisi lapsen omassa päiväkotiryhmässä Kauniaisissa, ja vain iltojen ja viikonloppujen vuorohoito tapahtuisi Espoossa. Tästä aiheutuu uusia, vaikeasti arvioitavia kustannuksia kuljetuksen ja saattajan muodossa.

Kuljetuksen ja Espoon palvelun lisäksi vaihtoehtona olisi toiminnan kokonaan tai osittain järjestäminen Kauniaisten asukkaille Espoon vuorohoidon tiloissa Kauniaisten henkilöstön, tai Kauniaisten vuokraaman henkilöstön toimesta. Tällöin toiminnan turvallisuuteen liittyvät haasteet vähenisivät, mutta kustannukset eivät merkittävästi muuttuisi nykytilanteeseen nähden.

Yllä mainituista vaihtoehtoista yhteistyöhön Espoon kanssa on aiemmin selvitetty sellaista mallia, jossa Espoo kantaisi kokonaisvastuun vuorohoitoa tarvitsevista lapsista, ja tähän Espoo ei ole halukas sitoutumaan. Muihin mainittuihin vaihtoehtoihin paneutuminen on mahdollista myöhemmin vuoden 2025 aikana.

B. Vuorohoidon jatkuminen omana toimintana

Vuorohoidon jatkuessa omassa toiminnassa, sen sijaintipaikaksi sopisi nykyinen Satuvuoren ryhmäperhepäiväkodin tila, tai toiminta voisi jatkua Tammikummun päiväkodissa. Toiminta voisi tapahtua vuokratun henkilöstön avulla, tai jos toimintaan olisi oma henkilöstö, kyseinen henkilöstö olisi käytettävissä kaikkien suomenkielisten varhaiskasvatusyksiköiden käytössä vuorohoidon tarpeiden ulkopuolella.

Esimerkiksi Seuren hinnoittelun mukainen lastenhoitajan tuntiveloitus työkokemuksen mukaan vaihtelee välillä 24,41 €/h – 26,85 €/h normaalien työaikojen puitteissa. Näiden lisäksi kustannukseksi tulee epätyypillisiin työaikoihin liittyvät lisät.

C. Vuorohoidon yksityistäminen

Vuorohoidon yksityistäminen voisi tapahtua avoimen tarjouspyynnön kautta, jossa tilaan haettaisiin toimijaa. Riskinä on, se, että halukasta toimijaa ei löytyisi. Toiminnan yksityistämisen kustannusvaikutuksia on vaikea arvioida, mutta toiminnan nykyistä merkittävästi kustannustehokkaampi järjestäminen ei todennäköisesti ole mahdollista ilman yhdistämistä muuhun vastaavaan toimintaan.